

АНОТАЦИИ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО САМООЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ

на гл. ас. д-р Петър Атанасов Атанасов

МОНОГРАФИЯ

1. Самостоятелна монография - хабилитационен труд:

Атанасов, П., Финансови пазари и икономически растеж — теория и резултати, Изд. „Евде.мония продъкишън“, София, 2020, стр. 1 - 130, ISBN978-619-7209-39-6

Анотация: Финансовите пазари са фундаментален фактор на всяка икономика, като нивото на тяхното развитие и състоянието на здравето им стоят в основата на икономическия растеж. Сред трите най-значими пазари - този на капитала, реалния продукт и труда, първият възниква последен, но е достигнал най-сериозно развитие, като никога до сега не е бил по-голям, по-динамичен и по-разнообразен. Брутният вътрешен продукт от своя страна, макар да е груб измерител, вероятно още дълго ще отразява икономическия растеж. Финансовите пазари и икономическия растеж са основни икономически категории и като такива пряко или косвено попадат във фокуса на значима част от икономическите теории. Изследването на причинността и връзката между теориите, хвърлящи светлина върху финансовите пазари и икономическия растеж - от една страна, и емпиричните резултати - от друга, се разкрива попълноценно с помощта на основни показатели, каквито са дългосрочният дълг и основният лихвен процент. Дългът и основния лихвен процент са ключови фактори на всяка икономическа политика и като такива са свързани с финансовите пазари и икономическия растеж. Дългът е крайгълен камък, който - от една страна - намира сериозно място в икономическите теории и модели, а от друга - присъства непосредствено и значимо в реалната икономическа политика. Дългът е сред най-толерирани източници за финансиране и стои в основата на отворената до днес тема за капиталовата структура, където намира връзка с риска и доходността. Свързва се с финансовите кризи, а след тази от есента на 2007 година се използва и като инструмент за тяхното преодоляване. Отговорът на въпроса за влиянието, което оказва дългосрочният дълг на пазарната възвръщаемост и икономическия растеж, всъщност е и отговор на въпроса доколко безпрецедентните количествени облекчения за справяне с кризата са адекватният и отговор. Сериозният спад на продукцията от 2008 - 2009 г. и последвалото разочаровашо възстановяване бяха придружени от безпрецедентна фискална експанзия, която доведе до значително нарастване на държавния дълг особено сред развитите икономики. Десет години след световната финансова криза UNCTAD изчислява, че съотношението на глобалния дълг към брутният вътрешен продукт е с една трета по-високо в началото на 2018 г. в сравнение с началото на кризата. За съжаление днес сме свидетели на нова, безпрецедентна криза, чийто икономически последици по скромното мнение на автора надхвърлят здравните. Икономиките на света са подложени на поредни изпитания, които очакват адекватни

решения, които до настоящия момент отново се изчерпват с дълг и нивата на лихвените проценти. Дългът е непосредствено свързан с основния лихвен процент, с чиято помощ централните банки контролират паричното предлагане, а оттам оказват влияние на икономическия растеж и пазарната възвръщаемост. Паричната политика и ролята на централните банки получават сериозен тласък за развитие през миналия век, като играят значима роля за икономическата стабилност. Дебатът относно причинно-следствените връзки между дългосрочния дълг и икономическия растеж остава открит до днес, като в момента не съществува консенсус между икономистите в тази посока. В исторически план в напредналите държави повишаването на нивата на дълга възниква в отговор на влошаващи се икономически условия и възпрепятстващ растеж: понижени фискални приходи, спадащи цени на активите или огромни военни разходи. Поглед назад показва, че върховете на дълга са постигнати по време на Първата световна война, Втората световна война и Голямата депресия. Нетният ефект от дълга върху икономическия растеж трудно би могъл да бъде установен теоретично, което налага провеждането на задълбочен и последователен емпиричен анализ. В настоящата монография е направен такъв опит, чиято първа част започва с преглед на теоретичната постановка, която обхваща финансовите пазари, икономическия растеж, дългосрочния публичен дълг и основния лихвен процент. Във втората част е направен емпиричен преглед, който разкрива, както резултати, подкрепящи или отхвърлящи теоретичната постановка, така и интересни такива, които остават извън обхвата и. Последните представляват интересна възможност за бъдещи изследвания. В третата част с помощта на модела на Грейнджър е изследвано наличието на причинност между зависима променлива и фактор, след което резултатите са анализирани и обобщени в заключение. Последното, както и дефинираните в самото начало теза и хипотези не звучат императивно, тъй като авторът си дава сметка, че изследването обхваща само група пазари, проведено е в средносрочен времеви хоризонт и при използване на конкретен модел.

Самооценка: Основен принос в монографичния труд е, че с помощта на задълбочен преглед на теориите и моделите, разглеждащи изследваните променливи, са изведени и систематизирани определени зависимости. Доказано е, че основните постулати в представените теории и модели не винаги са еднопосочни и достатъчно категорични. Направен е опит да се докаже доколко и в каква степен икономическите теории и модели намират потвърждение при анализа на зависимостта си с финансовите пазари, икономическия растеж и свързаните с тях дългосрочен дълг и лихвен процент. Това е важно не само, защото изследваните променливи се явяват базови финансови показатели, а и защото част от тях са основни инструменти на икономическата политика. Друг съществен принос е представеният емпиричен преглед, който предлага многообразие от авторови позиции, като част от тях остават извън обхвата на теоретичната постановка и откриват възможност за нови изследвания. Техните резултати биха могли да добавят значима стойност към изследваните зависимости и да предложат нови различни позиции. Не на последно място във времеви хоризонт на проведеното изследване попада финансовата криза от 2008/2009 година, което дава възможност да се регистрира практическата проява на част от изследваните променливи. В петте глави на монографията са доказани нулевите хипотези, което от своя страна

категорично потвърждава основната изследователска теза, а именно - че опростените теоретични допускания за връзка между финансови пазари, икономически растеж, дългосрочния публичен дълг и основния лихвен процент би трябвало да бъдат разглеждани в контекста на процесите в отделните пазари, като в зависимост от времеви период тяхното проявление може да бъде само частично и непълно. Резултатите от проведеното изследване не са нито напълно еднопосочни, нито напълно категорични, но са достатъчно убедителни, за да докажат основните хипотези, така както са формулирани. Тези резултати подсказват, че основната теоретична постановка не отговаря в достатъчна степен икономическата реалност, динамика и предизвикателства на времето. Това е сериозно предизвикателство, както към икономическата наука, така и към икономическите политики в света. Настоящата монография в голяма степен допринася за по-задълбоченото осмисляне на причинността и зависимостите при изследваните променливи. Авторът си дава сметка, че резултатите са такива единствено и само при настоящите ограничения. В потвърждение на това е допълнително проведено изследване на двупосочната причинност между икономическия растеж и пазарната възвръщаемост, но за тридесетгодишен период - Таблица 81 от приложенията, откъдето се виждат подчертано по-категорични резултати в зависимостта, която пазарната възвръщаемост оказва на икономическия растеж. Провеждане на настоящото изследване при по-дълъг времеви хоризонт би позволило да се разгледат и достатъчно зависимости между по-дълги времеви серии.

СПИСЪК С ПУБЛИКАЦИИ

1. Атанасов, П., *„Причинност между дългосрочния публичен дълг и икономическия растеж“*, Международна научна конференция „Съвременни методи в управлението“ - УНСС, Равда, 2019, 19 (1), ISSN 1314-0582

Анотация: Дългосрочният публичен дълг е основна икономическа категория, както и един от най-употребяваните финансови инструменти. Като такъв дългът неизменно попада във фокуса на значима част от икономическите теории. Икономическият растеж от своя страна се явява основна цел на икономическата политика. Дебатът относно причинно-следствените връзки между дългосрочния публичен дълг и икономическия растеж не е намерил своето категорично решение и остава открит до днес. Нещо повече, глобалната финансова криза от 2008/2009 г. придаде нов смисъл, разкривайки огромно поле за работа, като в момента не съществува консенсус между икономистите в тази посока. Дългът беше един от основните финансови инструменти, използвани в борбата с кризата, но резултатите от употребата му са спорни. На този фон икономическите предизвикателства от настоящата пандемия поставят въпроса за дълга още по-сериозно, като му придават допълнителна актуалност, защото понастоящем дългът отново е основният антикризисен инструмент. Нетният ефект от дълга върху икономическия растеж не би могъл да бъде установен теоретично, което налага използването на задълбочен и последователен емпиричен анализ, какъвто опит е направен в настоящото изследване.

Самооценка: Основен принос в настоящото изследване е, че то допринася в голяма степен за по-задълбоченото осмисляне на връзката между изследваните променливи. В работата се откроява задълбочен преглед на теоретичната постановка, като са систематизирани основните направления. Последните не са нито еднопосочни, нито достатъчно категорични. Наред с това е направен изчерпателен преглед на емпиричните резултати в изследваната тематика, които предлагат още по-голямо многообразие от теоретичната постановка. Резултатите от емпиричните изследвания относно връзката между публичния дълг и икономическия растеж не са категорични, като редица автори посочват, че те се характеризират с висока разнородност в различните пазари и биха могли да се променят с времето. На базата на емпиричния преглед са систематизирани всички достъпни резултати, като немалка част от тях остават извън полето на теоретичната постановка. Последното представлява особен принос, тъй като това открива нови посоки и възможности за работа в търсене на изследваните зависимости. Анализът на проведеното изследване показва, че не би могло да се направи категорично заключение относно зависимостта между дългосрочния публичен дълг и икономическия растеж. Решението в тази посока би могло да бъде самостоятелното изследване на различните държави с помощта на повече и разнообразни модели, като се отчитат спецификите на съответните пазари.

2. Атанасов, П., *„Зависимост между пазарната възвръщаемост и икономическия ръст на страните от Организацията за Икономическо Сътрудничество и Развитие“*, Международна научна конференция „Съвременни методи в управлението“ - УНСС, Равда, 2019, 19 (1), ISSN 1314-0582

Анотация: Световният капиталов пазар никога не е бил по-голям, по-динамичен и по-разнообразен. Последният расте по-бързо от БВП, в следствие на което се е утроил за двадесет години спрямо световния БВП. Капиталовият пазар е един от най-важните елементи на всяка здрава, добре функционираща икономика. В световен мащаб капиталовите пазари са сред основните двигатели на растежа и създаването на просперитет. Целта на настоящото изследване е да разкрие съществува ли причинност между променливите пазарна възвръщаемост и икономически ръст при страните от ОИСР. Наличието на такава в посока икономически ръст - пазарна възвръщаемост би било полезно при измерването и прогнозирането на капиталовия пазар, което е от безспорно значение за всички негови участници. Доказването на причинност в посока пазарна възвръщаемост - икономически ръст би била полезна при прогнозиране ръста на БВП от една страна, а от друга - неговия спад или криза. През призмата на кризата от 2008/2009 г. и най-вече на икономическите последици от настоящата пандемия темата на изследването придобива допълнителна актуалност.

Самооценка: В настоящото изследване е предложен задълбочен обзор на теориите и моделите, в чийто фокус попадат пазарната възвръщаемост и икономическия ръст. Наред с това са прегледани и систематизирани факторите, които биха могли да оказват влияние върху наличието на причинност при изследваните променливи. Особен принос тук представляват извеждането, систематичното групиране и анализа на зависимостите между изследваните променливи. Имайки предвид това, че последните са едни от най-значимите икономически

измерители, представените позиции са изключително разнообразни, което превръща интерпретацията на зависимостта между тях в сериозно предизвикателство. Предложеният в работата емпиричен преглед на изследваните променливи се характеризира с още по-голямо многообразие от теоретичния. Изведените тук резултати са систематично групирани и анализирани, като наред с това са предложени потенциалните изходни сценарии. Макар резултатите на проведеното изследване между пазарната възвръщаемост и икономическия ръст да не са еднопосочни, убедителни и категорични, последните представляват принос. Причината за такова твърдение се състои в това, че въпросните резултати разкриват и потвърждават от една страна дълбочината, сложността и многообразието на изследваната причинност, а от друга, че теоретичните постановки и модели не обхващат надеждно изследваните зависимости или изостават от пазарните процеси във времето.

3. Atanasov, P., Kabaivanov, S., *Modelling the innovative potential of companies in the pharmaceutical industry in Bulgaria* (2018) AIP Conference Proceedings, 2048, art. no. 020010

Анотация: Фармацевтичната индустрия е една от най-бързо развиващите се в света, като се основава на иновации и формира висока добавена стойност. В настоящата работа, след като е направен обстоен преглед на вида и структурата на българската фармацевтична индустрия е предложен модел, с помоща на който да се изследва възможността и потенциала за създаване на оригинални лекарства. Моделът е построен с помоща на реални опции, като отчита многофазовия характер на фармацевтичната иновация. Друга възможност на предложения модел е измерването на риска, което е от изключителна важност при високо-рискови начинания, каквото е фармацевтичната иновация. Моделът е калибриран с помощта на реални данни от българската фармацевтична индустрия, след което е апробиран, крайната цел, на което е оценката на възможността за технологичен и пазарен успех на иновативно лекарство.

Самооценка: В настоящата статия са направени задълбочени анализи на вида, структурата и потенциала на българската фармацевтична индустрия от една страна и особеностите, същността и спецификите на фармацевтичната иновация в света от друга. Наред с това е представен и интерпретиран характера на фармацевтичната иновация и пътищата, по които би могла да се реализира. Основен принос в работата е предложеният модел, който дава възможност за оценка на процеса на научноизследователска и развойна дейност, нейното финансиране, както и възможността за измерване на риска на фармацевтичната иновация. Специфичен принос на проведеното изследване е, че се откроява ключовият фактор за успех на фармацевтичната иновация, на чиято основа биха могли да се построят успешни стратегии. Като ключов фактор за успеха на фармацевтичната иновация в настоящото изследване е изведена степента на пазарното проникване на готовия продукт. Извън контекста на конкретното изследване предложеният модел би могло да се използва при анализа на

иновационния потенциал въобще, особено при сложни многофазови процеси. Освен фармацията такива са информационните технологии, където през последните години се налага така наречената отворена иновация. Моделът би могъл да бъде от полза при измерването на риска на отделните етапи, което би подпомогнало както управленските, така и финансовите решения.

4. Atanasov, P., Kabaivanov, „*Application of Real option Analysis for Analyzing Management and Financial Problems*“, T-EBU IP, Iasi, Romania, May 2014

Анотация: Решенията на управленските и финансовите проблеми в съвременната компания са едни от най-сложните. От тях зависи съществуването и бъдещото развитие на компанията, те са ресурсоемки, трудоемки, реализират се при недостиг на информация, оказват влияние върху риска, на който компанията е изложена. Не на последно място, не винаги е възможно грешните стъпки да бъдат поправени. Към решението на финансовите и управленски решения би могло да се пристъпи по класически начини, които обаче имат редица недостатъци - не са гъвкави, съдържат много опростени допускания. Това изследване, като взема под внимание същността и спецификата на поставените проблеми, прави опит да предложи алтернативни решения с помощта на реални опции.

Самооценка: Настоящата работа е посветена на алтернативни решения, свързани с управленските и финансови проблеми. В нея е направен преглед на класическия подход при решаването на въпросните проблеми, като са посочени неговите слаби страни и недостатъци, изведени са потребностите, които не удовлетворява успешно. Сред последните са множеството източници на несигурност, промените в средата, липсата на гъвкавост и много други. Изведени са основните предимства на реалните опции, сред които се открояват: адаптивност към сложни системи; вземане на решения в среда с множество източници на несигурност; оценяване решения и възможности, които не са известни в големи подробности, като се концентрираме върху ефекта, който те ще имат върху нас, вместо да се концентрираме върху вероятността за всяко събитие и възможен резултат. Представено е многообразието от методи за оценка на реални опции. Направен е анализ на природата на самите реални опции, като са представени параметрите им и техни по-важни аспекти. Проследен е процесът за оценка на реалните опции и са представени факторите, оказващи влияние върху цената им. Посочено е многообразието на реалните опции, както и построяване на възможните сценарии и анализ. Сложният корпоративен анализ и управление изискват да се вземат предвид всички съществуващи опции, за да се получи правилна картина на реалната стойност на активите. Стандартният подход за оценка, който разчита на дисконтираните парични потоци, не отчита вградената гъвкавост и има тенденция да подценява проектите, възможностите и потенциалните печалби, недостатъци, с които реалните опции биха могли да се справят.

5. Атанасов, П., *„Зависимост между дълга и пазарната възвръщаемост на страните от OECD 15“*, Международна научна конференция „Съвременни методи в управлението“ - УНСС, Равда, 2020, 20 (1), ISSN 1314-0582

Анотация: Настоящата работа прави опит да открие наличие на причинност между дълга и пазарната възвръщаемост на страните от OECD 15. Доказването на такава е от съществена важност при прогнозирането на капиталовия пазар, който от своя страна е един от фундаментите на изследваните икономики. Откриването на изследваната зависимост би оказало влияние, както върху всички участници на капиталовия пазар, така и върху цялата икономика. За целта на изследването е използван моделът на Грейнджър, с чиято помощ са достигнати настоящите резултати.

Самооценка: Важен принос на настоящата работа е, че тя се концентрира върху изследване и анализ на връзките и зависимостите на такива фундаментални категории, каквито са дълга и пазарната възвръщаемост. В теоретичната постановка на изследването са представени и интерпретирани множество теории, в чийто фокус попадат дълга и пазарната възвръщаемост. Обърнато е внимание дори на такива, които пряко не разглеждат изследваните променливи, но биха могли да имат индиректен обясняващ ефект. Предложена е задълбочена оценка на механизмите на изследваната взаимовръзка. Изложеният преглед на литературния обзор придава на изследваната зависимост още по-голямо многообразие. Изследваната зависимост преминава от наличие на положителна, през липса на такава, през наличие на отрицателна зависимост до наличие на противоположна зависимост а всичко това е допълнително обогатено с прецизиращи изследванията ограничения, като размер на дълга, отделни сектори от пазарите и много други. Така структурираните емпирични резултати предлагат възможност за нови изследвания, които биха имали надграждащ ефект. Основен принос на работата се явява нейният резултат. Категорично е отхвърлено наличието на причинност между дълга и пазарната възвръщаемост на страните от OECD 15. Това е важен ориентир при анализа и прогнозите на пазарната възвръщаемост през призмата на употреба на дълг.

6. Атанасов, П., *„Влияние на пазарните промени върху първичните публични емисии“*, Списание Публични политики. 2020, ISSN 1314-2313

Анотация: Публичността е едно от най-важните събития в жизнения цикъл на компанията, като решението за преминаване към публичния сектор се свързва с значителни и разнообразни разходи и ползи. Процесът на първично публично предлагане е входна точка и важен барометър за капиталовия пазар. Въпреки че основните преки заинтересовани страни на първичните пазари са компаниите, които се финансират и инвеститорите, които им доверяват финансовия си ресурс, косвените ползи от добре функциониращия пазар намират отражение в цялата икономика. Настоящата работа си поставя за цел да изведе основните предимства на публичността, както и мотивацията, движещите сили и факторите, с които се

свързва.

Самооценка: В настоящата работа са изведени основните предимства на публичността, силните и слаби страни, потенциалните разходи и ползи. Наред с това е направен преглед на факторите, които оказват влияние при вземането на решение за първично публично предлагане. Така посочените притежават, както финансови така и регулаторни, имиджови и други измерения. Предложен е емпиричен преглед на резултатите в изследваната тематика. Неговото обобщение и анализ през призмата на основните предимства на публичността има за резултат извеждане на водещите фактори и аргументи при вземането на решение за първично публично предлагане. Въпросният резултат представлява основен принос в настоящата работа. Този резултат е изключително ценен, както за малки по мащаб и със скромна история пазари като нашия, така и за развити такива.

7. Атанасов, П., *„Предизвикателства пред нововъзникналите капиталови пазари“*, Международна научна конференция „Съвременни методи в управлението“ - УНСС, Равда, 2020, 20 (1), ISSN 1314-0582

Анотация: Добре функциониращият капиталов пазар дава възможност за дългосрочно финансиране на публичните компании, свързан е от редица автори с икономическия растеж, предлага богата палитра от инвестиционни възможности и се приема като измерител на икономиката. При по-слабо развитите икономики с нововъзникнал пазар, каквато е и нашата, изброените възможности придобиват още по-голяма актуалност. Настоящата работа си поставя за задача да изведе и анализира основните предизвикателства, пред които са изправени нововъзникналите капиталови пазари. Друга основна задача е преглед и обобщаване на възможните решения, с чиято помощ разглежданите пазари биха могли да преодолеят предизвикателствата, пред които са изправени.

Самооценка: Изграждането и укрепването на нововъзникналите капиталовите пазари е от изключителна важност за националните икономики, като това е подкрепяно, както от съответните правителства, така и от сериозни международни институции. Мащабите, както и активността на тези пазари бележат забележителен ръст през последните десетилетия, многократно превъзхождащ тези на развитите пазари. Последното предполага реализирането на доходност над средната, което е от безспорен интерес за инвестиционната общност. Като основен принос в настоящото изследване се откроява анализът на основните предизвикателства, пред които са изправени нововъзникналите капиталови пазари, като последните са изведени, обобщени и анализирани. Предложен е задълбочен преглед на областите и секторите, с които последните кореспондират, както и на влиянието, което развитието им би оказало. Наред с това е направена оценка на факторите, които оказват смесено или дори възпиращо въздействие. Развитието и утвърждаването на нововъзникналите пазари се свързва с някои основни групи фактори, както и със специфични предизвикателства, присъщи на техните икономики. Сред основните фактори, оказващи решаващо

влияние на нововъзникналите пазари се нареждат: макроикономическата стабилност, наличието на развита финансова система, както и наличието на адекватна правна рамка, регулация и надзор. Успешното изграждане и развитие на капиталовия пазар не е самоцел, а дълбоко осъзната потребност, както и не представлява механичен сбор от множеството посочени условия и предпоставки. То е функция на инвестиционната култура, специфичните за обществото народопсихология и традиции, както и на структурата на съответния пазар. Българският капиталов пазар носи всички белези на изследваните в настоящата работа пазари, от където следва, че направените заключения са в сила. Последното се явява допълнителен принос и придава по-висока актуалност и значимост.

8. Atanasov, P., „*Study of Causality between the Base Interest Rate and the Market Return of OECD Countries*”, Международна научна конференция „Съвременни методи в управлението“ - УНСС, Равда, 2021, ISSN 1314-0582

Анотация: Връзката между макроикономическите показатели и капиталовия пазар е основен проблем в икономическата литература. Пазарната възвръщаемост и основният лихвен процент са два от основните двигатели на икономическия растеж, а световната финансова криза от 2008/2009 г. даде допълнителен тласък за изследване на връзката между паричната политика и цените на активите в световен мащаб. Това проучване изследва наличието на причинно-следствена връзка между основния лихвен процент и пазарната възвръщаемост на страните от ОЕСД. Доказване на причинно-следствена връзка в посоката основен лихвен процент-пазарната възвръщаемост би позволила по-точно прогнозиране и анализ на капиталовия пазар, чието значение е безспорно.

Самооценка: Финансовите пазари са сложни системи, състоящи се от огромен брой агенти, чието поведение се определя от значителен брой динамични фактори. През тази призма връзката между основния лихвен процент и пазарната възвръщаемост би могла да варира в зависимост от времевия хоризонт и рисковия профил на пазарните участници, наличието на тренд и сантимента на пазара, редица макроикономически фактори и много други. Основен принос в настоящото изследване е, че чрез него задълбочено се осмисля връзката между изследваните променливи. Последните са едни от най-важните икономически категории на всяка една икономика, в резултат на което попадат във фокуса на множество теории и модели. В хода на настоящата работа са изведени, обобщени и анализирани резултатите от прегледа на въпросните теории и модели. На тази основа, отчитайки посоката на тяхното влияние, са групирани и ранжирани факторите, които оказват най- силно влияние на изследваната зависимост. Макар, че теоретичните аргументи са относително групирани, има и такива, които споделят различни до напълно противоположни твърдения. На този фон голяма част от по-ранните емпирични изследвания предоставят доказателства за значителна отрицателна връзка между лихвените проценти и пазарната възвръщаемост. Въпреки това, някои от по-новите изследвания показват, че тази зависимост е нарушена и не е постоянна във времето, което потвърждават и резултатите от настоящото изследване. Друг важен извод,

който би бил ценен при следващи изследвания е, че факторите, оказващи въздействие върху изследваните променливи стават все повече, по-разнообразни и изключително динамични, което е сериозно предизвикателство към използваните модели.

9. Atanasov, P., *Relationship between the basic interest rate and the economic growth of the OECD*“, Международна научна конференция „Съвременни методи в управлението“ - УНСС, Равда, 2021, ISSN 1314-0582

Анотация: Настоящата статия има за цел да изследва зависимостта между икономическия ръст на страните от OECD, измерен чрез БВП и основния лихвен процент. Доказването на такава зависимост би било полезно при вземането на решения, оказващи влияние на разглежданите променливи, както и при тяхното прогнозиране. Откриването на зависимост между изследваните променливи би имало важно значение при анализа на редица икономики, които повече от десет години след финансовата криза от 2008/2009г. остават далеч от предкризисния си потенциал. На този фон, отчитайки, че основният лихвен процент е сред ключовите инструменти за справяне с икономическите последици от настоящата пандемия, актуалността на работата се повишава.

Самооценка: Изследваните в статията променливи са едни от основните, използвани при анализа и прогнозата на най-важните икономически показатели на всяка стопанство. Основният принос на настоящата работа се състои в това, че тя е концентрирана върху проучване и анализ на изследваните променливи, което допринася за по-задълбоченото осмисляне на зависимостите между тях. Макар и груб показател, Брутният Вътрешен Продукт вероятно още дълго ще измерва икономическия растеж а лихвените проценти са ключов индикатор за финансовите пазари, който оказва силно влияние върху икономика като цяло. Въпреки това, механизмите и посоката на връзките между лихвените процентите и икономическата активност са изключително трудни за изследване, резултат, който настоящата работа потвърждава. Ефектът от лихвените проценти върху икономическия растеж изглежда е смесен и може да се предава чрез множество канали. По-голямата част от икономическите модели показват, че самият лихвен процент се влияе от много аспекти, като паричното предлагане, технологични промени, производство. Лихвените проценти биха могли да окажат съществено влияние върху обема на инвестициите, както и върху обема и разпределението на спестяванията. Това важи с особена сила в държави, където финансовите пазари са добре развити, каквито са изследваните. Това обаче само по себе си не гарантира ръст на икономиката защото след кризата от 2008/2009 се наблюдават високи нива на спестяване и ниски нива на инвестиции, процес известен като парадокс на пестеливостта. Друг важен извод от анализа е, че смисълът да се моделират, анализират или прогнозиралихвените проценти и тяхното влияние е пренебрежимо малък. Вероятната причината е, че капиталовите пазари на големите развити икономики са силно интегрирани и лихвените проценти в голяма степен се формират като функция на глобалния пазар а не на конкретната икономика.

10. Атанасов, П., „ Проект на клъстер за винен туризъм в района на Източни Родопи, Странджа и Сакар “, Списание Публични политики. 2021, ISSN 13142313

Анотация: В настоящата работа е предложен проект, който би подпомогнал учредяването на клъстер за винен туризъм в района на Източни Родопи, Странджа и Сакар. За целта е изготвена бизнес концепцията на клъстера, която съдържа потенциалните ползи, неговите силни и слаби страни. Представени са целите на клъстера, както и перспективите за неговото развитие. Изготвена е маркетингова стратегия, включваща възможното му позициониране. Предложена е структура за организация и управление. Направен е финансов анализ.

Самооценка: Проектът на клъстер за винен туризъм в района на Източни Родопи, Странджа и Сакар е обхванал всички най-важни стъпки при учредяването на такъв тип организация. Основният принос на настоящата работа се състои в комплексния подход, по който е построена, в дълбочината на нейното съдържание и в отчитането на всички важни за проекта фактори. Подходът обхваща самата концепция на клъстера по принцип, преминава през анализ на потенциала на района, който клъстерът би трябвало да включи, извежда ползите от неговото учредяване през призмата на наличния потенциал, очертава възможните сценарии на развитие. В този процес са взети под внимание регионални, национални и глобални тенденции, които оказват въздействие върху предмета на дейност на клъстера. Отчитайки потенциала на района включващ: вид и структура на селско стопанство, индустрия, търговия, туризъм, трудови ресурси и други, са проектирани основните стратегически цели, както и перспективите за развитие. Предложената маркетингова стратегия предполага интензивна употреба на всички информационни канали във и извън клъстера, като взема под внимание както предмета му, така и специфични особености като народопсихология, традиции и други. В представената структура на организация и управление са взети под внимание, както опита на водещи и наложени подобни структури, така и спецификата на настоящата. Предложен е финансов анализ, който предполага използване на максимален брой подкрепящи проекти и инструменти, както при учредяването, така и при последващата експлоатация и управление.

11. Атанасов, П., „ Мястото на държавата в триъгълника на знанието “, Списание Публични политики. 2021, ISSN 1314-2313

Анотация: В съвременния глобализиран свят основните конкурентни предимства се основават на иновативността, като последната е един от доказаните подходи за постигане на висок просперитет. През последните двадесет години в Европейският съюз и България в частност са приети редица амбициозни стратегии в посока успешната реализация на триъгълника на знанието и изграждане на икономика, базирана на иновациите. За съжаление трезвата и критична оценка на ниво ЕС и особено у нас показва незадоволително ниво на постигнатите резултати. Настоящата статия има за цел да се изведат основните фактори за успешна реализация на триъгълника на знанието, като е направен опит да се дефинира и

мястото на държавата.

Самооценка: В търсене на успешен дизайн, който би посочил точното място на държавата спрямо триъгълника на знанието са интерпретирани теоретичните модели и емпиричните доказателства от една страна, а от друга - практики на пазарите, където концепцията се реализира успешно. Въпросният комплексен анализ се явява основен принос в настоящата работа. Наред с това са отчетени от една страна глобалните тенденции, а от друга - националните специфики. В работата е направен преглед на проблемите и предизвикателствата, които възпрепятстват успешната реализация на изследваната концепция у нас. В тази посока твърде често като основен проблем се посочва липсата на достатъчно финансиране. Последното оценяваме като второстепенен фактор и подценяване на по-важни предизвикателства в областта. Като предпоставки за успешната реализация на концепцията за триъгълника на знанието и през призмата на мястото на държавата са изведени създаването на условия и предпоставки за ефективна работа, подходяща среда или екосистема, ценности споделяни от всички участници в процеса при преодоляване на границата между страните и др. Въпреки, че по дефиниция не се приема като част от триъгълника на знанието, във всички пазари, където тази концепция е успешно реализирана, държавата заема изключително важна роля. Роля, която включва ключови елементи като: приемане на стратегически документи, нормативна и регулаторна рамки, дългосрочна визия, която да не страда от политически сътресения, както и насърчаване на иновативността. Ползотворната и успешна работа в триъгълника на знанието е процес, в чиято основа лежи дълбоко осъзната необходимост от всички заинтересовани страни. Въпросното осъзнаване е естествен, еволюционен процес, който не би могъл да се реализира административно, което не означава, че не би трябвало активно да се подкрепя.

12. Атанасов, П., „ *Предизвикателства и решения пред триъгълника на знанието в България*“, Списание Публични политики. 2021, ISSN 1314-2313

Анотация: Изграждането на икономика базирана на иновативността е доказан подход за постигане на висок просперитет. Един от безспорните пътища за достигане на въпросната цел е успешната работа в триъгълника на знанието. Пазарите, където наука, бизнес и иновации споделят общи ценности, доверие и посока, постигат значителни резултати и биха могли да послужат за пример, към който да се стремим. Настоящата работа си поставя за цел от една страна да изведе и анализира основните предизвикателства и проблеми, пред които е изправена успешната работа в триъгълника на знанието у нас, а от друга - да посочи потенциалните ползи, възможности, решения и добри практики в тази посока.

Самооценка: В настоящата работа са изведени и изследвани ключовите вътрешни и външни фактори и тенденции, оказващи влияние върху концепцията за триъгълника на знание. Извършен е анализ на състоянието на концепцията за триъгълника на знание в България, което представлява основен принос на работата. Сред основните проблеми пред успешната реализация в триъгълника на знанието у нас биха могли да се посочат: липса на визия и

последователност, липса на подходяща екосистема, недостатъчно финансиране, сериозен недостиг на интерес, мотивация и доверие у заинтересованите страни. Предложен е обзор и оценка на приетите и действащи нормативни документи в тази посока, според който одобряването на нови стратегии би трябвало да е съчетано с тяхната приемственост и обвързаност. Редно е тези документи да отчитат реално силните и слаби страни на бизнеса и науката, както и потенциала за развитие. Изключително важно е бъдещите нормативни документи да са надеждно обвързани с източниците за финансиране. Неразделна част от приемането на нови стратегии е изграждането на механизми, които да регулират тяхното изпълнение. Сегментирано са изведени възможни решения и добри практики през призмата на бизнеса, науката, държавата, както и смесени такива. Лесни и бързи решения в тази посока не съществуват, но сред задължителните условия са дълбоко осъзната потребност, желание, воля, търпение и много по-интензивен диалог. Науката и изследванията би трябвало да бъдат бизнес ориентирани и практико-приложни, а не самоцел и статистика. Трупането на познание и дори създаването на иновации остават без стойност до момента на тяхното материализиране и трансформирането им в просперитет. Ключът към последното се нарича предприемачество, а негов носител в най-висока степен се явява бизнесът.

13. Атанасов, П., *„Клъстерът като модел за успешни решения в триъгълника на знанието“*, Научна конференция „Дни на науката 2021“, СУБ Пловдив, ISSN 2534-9376

Анотация: Динамичните условия, в които се намират националните, европейските и световната икономики, изискват изключителна гъвкавост и адаптивност. Глобалната конкуренция, здравната криза, енергийните предизвикателства и изменението на климата са само част от заплахите, с които икономиките трябва да се справят. Използването на адекватни модели в такава сложна среда е ключов фактор за успешни решения. Настоящата работа си поставя задачата да изследва приложимостта на клъстерния подход при успешната реализация в триъгълника на знанието.

Самооценка: В настоящото изследване се откроява анализът на същността и природата на клъстерния модел. За клъстерът са присъщи отвореност, доверие, трансфер на знания и споделяне на общи ресурси и ценности, свобода и прозрачност в отношенията, гравивна конкуренция и възможност за изграждане на междусекторни и международни връзки и стратегически партньорства. Клъстерният модел генерира сериозен иновативен потенциал. Клъстерът задвижва подходи за съвместна работа, които позволяват по ефективен и ефикасен начин да се изпълнят инициативи, проекти и дейности, идентифицирани и споделени от партньорите. Съществен принос на настоящата работа е, че изследва приложимостта на клъстерния модел при успешната реализация в триъгълника на знанието. Клъстерите функционират като мрежи от взаимосвързани компании, доставчици, свързаните с тях научни институции и други структури, които работят съвместно на базата на публично-

частно партньорство. Така дефинираните участниците практически се препокриват с тези в триъгълника на знанието. Приложимостта на клъстерът при успешната реализация в триъгълника на знанието представлява интерес през призмата на някои по-важни характерни особености. Такива са: отвореност, визия, гъвкавост, способност за споделяне и работа с общи информационни ресурси и като резултат съвременни конкурентни предимства, базирани на иновативността. Клъстерният модел би могъл да осигури добра основа за справяне с предизвикателства в широки граници, вариращи от глобализацията до демографията. Клъстерният модел не е панацея, но с възможностите и потенциала, които притежава, би могъл да бъде сериозна градивна единица в триъгълника на знанието.

14. Атанасов, П., *„Отвореният (мрежови) модел като успешно решение в триъгълника на знанието“*, Научна конференция „Дни на науката 2021“, СУБ Пловдив, ISSN 2534-9376

Анотация: Успешните решения в триъгълника на знанието предполагат, от една страна наличието на дългосрочна визия, дълбока мотивация и подходяща среда (екосистема), а от друга страна - използването на подходящ модел. Тази статия се опитва да установи дали и в каква степен отвореният мрежови модел отговаря на тези условия. Съпоставяйки ключовите изисквания пред успешния модел в триъгълника на знанието със същността и силните страни на отворения (мрежови) модел достигаме до извода, че последните покриват значителна част от изискванията на първите.

Самооценка: В настоящото изследване се откроява анализът на ключовите изисквания пред успешния модел в триъгълника на знанието. На фона на глобализирания свят и все нарастваща конкуренция се оказва, че вътрешните източници за иновативност са лимитирани, все по-недостатъчни и твърде скъпи. Днес гъвкавостта се превръща в основно предизвикателство за научноизследователска и развойна дейност и бизнеса като цяло, а поддържането на оригиналност и уникалност са изключително трудни. Особен принос в изследването е извеждането на същността, силните и слаби страни на отворения (мрежови) модел като успешно решение в триъгълника на знание. Отвореният модел за иновации не е панацея, на него може да се погледне, като възможност или опция. Допустими са всички възможни степени на свобода, което е съобразено със спецификите на заинтересованите страни и естеството на тяхната дейност.

УЧЕБНИ ПОСОБИЯ И КНИГИ

1. Атанасов, П., *Учебно помагало по корпоративни финанси*, Изд. „Евдемония

продъкшън“, ISBN 978-619-7209-40-2

Анотация: Учебното помагало по корпоративни финанси предлага възможност за задълбочено запознаване с материята, заложена във въпросния курс. То включва извеждането, обобщаването и анализа на теоретичната постановка, предлагайки разнообразие от гледни точки. Предложеното съдържание е съобразено със съвременните тенденции и достижения в представената област. Учебното помагало подпомага да се разбере как са организирани и функционират пазарите и стопанските агенти, какви са основните им движещи сили, както и какви биха могли да бъдат резултатите от тяхното въздействие.

Самооценка: Основният принос на настоящото помагало е, че при помощта на теоретично методическата структура на основните разгледани теми и чрез множеството практически задачи, казуси, въпроси и примери са дава възможност на студентите да: усвоят и извършат обработка и последваща интерпретация на представената материя; да построят и предложат аргументирано становище по представените теми; да изготвят анализ върху основните засегнати в помагалото икономически проблеми, да изследват икономическата реалност и проблемите свързани с нея, да предложат прогнози, да придобият умения, свързани с използването на различни финансови инструменти за постигането на определени икономически цели, както и да приложат познанията си в бъдещи научноизследователски проекти.

2. Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ доктор Атанасов П., Управление на финансите на индустриалната фирма (на примера на фармацевтичната индустрия в България), 2020, Пловдив, стр. 1-158, ISBN 978-619-7209-38-9

Анотация: Настоящата работа е свързана с изследване на възможността на българската фармацевтична индустрия да създава иновативни лекарства. Фармацевтичната индустрия е една от най-динамичните, бързоразвиващи се и високо технологични индустрии в света. Тя е високо иновативна, силно регулирана и генерира изключително висока добавена стойност. Световният фармацевтичен пазар е движан от множество, понякога противоречиви тенденции и се развива стремително. Изправен е пред сериозни промени, които трансформират неговата архитектура. У нас фармацевтичната индустрия е една от водещите и най-бързо развиващите се сектори на икономиката. Актуалността на изследването произтича от финансовата, социалната и обществено-хуманната страни на разглежданата тема, а от днешна гледна точка едва ли има фактор, който би могъл да предаде по-голяма актуалност от настоящата пандемия.

Самооценка: Приносът на настоящата работа се състои в изследването на особеностите в управлението на финансите на фирмата от фармацевтичната индустрия. Изложени и анализирани са спецификата на финансите и финансовото управление, управлението на риска, както и капиталовата структура на фирмата от фармацевтичната индустрия. Наред с това са представени характеристики и възможности за моделиране на финансовата структура на фирмата от фармацевтичната индустрия. Извършен е преглед на: пазарната структура, основните тенденции, предизвикателства и фактори оказващи влияние на фармацевтичната индустрия. Направен е задълбочен преглед на основните подходи и модели във фармацевтичната индустрия. Основен принос в настоящото изследване представляват предложените организационно-управленски и финансов модел, отговарящи на съвременните условия и предизвикателства на фармацевтичния пазар. Калибрирането и апробирането на вторият модел потвърждава способността му адекватно да анализира, както финансовата ефективност, така и риска на фармацевтичната иновация.

21.12.2021 г.

гр. Пловдив

Изготвил

гл. ас Петър Атанасов